

מראי מקומות - חולין ל"ב

מדעת הרמב"ם דס"ל דזמן שהיי' הוא זמן שחיטה גמורה, דהיינו זמן לשחוט כל הסימנים. ואף דקיי"ל דנותנים לו זמן להרביץ הבהמה, היינו משום דהרבצת הבהמה הוא בכלל הכנה לשחיטה, משא"כ מיעוט בתרא, דכיון דשחט רוב, שוב אין שייך לעשות עוד כלל (אולם ע' במעדני יו"ט שם, דכ' דלא פשוט כ"כ דזהו דעת הרמב"ם, ואולי תלוי בהגירסא, ע"ש). וע"ע בתבואות שור (כ"ג, ו'), דכ' להסתפק בשיעור זה דשהיי' כדי שחיטה, האם משערין כפי אותו שוחט באותו סכין, או משערין כפי שאר בני אדם. וכ' להוכיח דמשערין כמו שאר בני אדם. אלא דעדיין כ' להסתפק, האם משערין כפי רוב בני אדם, או דלמא מחמירין כאן לשער כנגד השחיטה הזריז ביותר, ע"ש מש"כ בזה.

(ד) **שהיות מהו שיצטרפו, ותפשוט לי מדידי-** ע' בתבואות שור (כ"ג, ו'), דס"ד דמקשן, דאיך שייך לומר דאפי' כל היום כשר, הרי אפי' סכין רע ביותר חותך לאחר שעה או שתיים, אע"כ צ"ל, דמיירי דשהה חצי שעה, וחותר מעט, ושוהה חצי שעה, וחותר מעט, וכו', דע"י צירוף כל השהיות נעשה שיעור שהיי' לסכין זו [וע"ש דין בזה לענין אם משערין שיעור שהיי' ע"פ סכין זו, או אם ברוב סכינים, ע"ש]. וע"ז משני הגמ' דבאמת מיירי דלא שהה כלל, וכל היום כולו גוזמא בעלמא הוא.

(ה) **שהה במיעוט סימנים מהו, תיקו- פרש"י,** שחט הרוב ושהה במיעוט האחרון, וגמר שחיטתו. ובהמשך כ' רש"י דאם שהה במיעוט קמא, לגבי הגרירת לאו מידי עביד, ולא שהיי' היא. ואי דוושט, מ"מ טריפה היא, דהא כיון דשהה, אזיל לי' מעשה קמא, וא"כ, מטרפא בנקב במיעוט קמא. והק' האמרי משה (ג', י'), דלכאו' משמע מדברי רש"י דממ"נ טריפה, היינו, דאפי' אם לא היינו גומרים דין שהיי' במיעוט קמא, מ"מ יהי' פסול מדין טריפה. אבל זה ודאי אינו, דאם לא גמרי' שיש פסול שהיי' במיעוט קמא, א"כ נמצא דלא הי' הפסק בהשחיטה, וא"כ

(א) **ושחט אותה אמר רחמנא, ולא אותה וחבירתה- ע' במנחת חינוך (שצ"ז, י"ט), דכ' לרון בציור דשחט הפרה, ונשחט פרה אחרת או קדשים שלא בכוונה, האם הפרה פסולה או לא. דמצד מלאכה אחרת אינה פסולה, משום דהפסול דמלאכה אחרת שייך רק היכא דמכוון למלאכה אחרת. ולגבי הא דאותה ולא אותה וחבירתה, י"ל דכיון דכ"ע מודו דשחיטת פרה וקדשים בעינן כוונה, א"כ מה ששחט השני בלא כוונה אינו כלום, והוי כמו מה דאמרי' בחכמים, דאם שחט השני בלא כוונה, אף אם חולין הוא, אינו כלום, ולכן בכה"ג הוי הפרה כשרה. וא"כ, י"ל דה"ה כאן, כיון דהפרה או הקדשים פסולין לכ"ע, א"כ י"ל דשפיר הוי הפרה ששחט כשרה. אולם אח"ז חזר בו וכ' דכיון דכל הפסול בפרה ובקדשים הוי כקדשים שנפסלו, דאינם נבלה, רק פסולי המוקדשין, א"כ שפיר חשיב כשחיטה לענין הדין דושחט אותה ולא אותה וחבירתה, וגם הפרה ששחט פסולה היא.**

(ב) **אם שהה כדי שחיטה פסולה- כ' הפרישה (יו"ד כ"ג, ג'), "והטעם דשהיי' פסולה, משום דכתי' ושחט, משמע שחיטה אחת ולא שתי שחיטות. ועוד, לפי שהבהמה נרתעת והדם נבלע באיברים, ואינו יוצא שוב אפי' ע"י מליחה".** [נולכאו' צ"ע, למה צריך לשום טעם, הרי מבואר לעיל (ד.) דכל פסולי שחיטה הלכה למשה מסיני הם, ואולי ס"ל דכיון דנח' תנאים בשיעורו, א"כ ע"כ שהיי' אינה הלמ"מ, ככלל של הרמב"ם דאין מח' בהלמ"מ, וא"כ יהי' זה כמו שכי' בגליון השי"ש שם לענין דרסה, דבאמת אגב אחרוני נקטי', אבל גזה"כ הוא, ולפי הפרישה אולי הי' לענין שהיי' אמרי' כן, רצ"ע.]

(ג) **אם שהה כדי שחיטה פסולה- כ' הרמב"ן** דשיעור שחיטה היינו כדי שחיטת רוב סימנים, רוב שנים בבהמה ורוב א' בעוף (למ"ד עוף לעוף), דכדי שחיטה גמירי, ומשה על רוב שנים בבהמה ועל רוב בעוף נצטוה (ובהגהות ר' איסר זלמן העיר דבריש מכלתין מסתפק הרמב"ן אם דין ב' שלמים לכתחלה הוא דאורייתא, ומשמע דס"ל דאם הי' הרמב"ן נקט כצד דמדאורייתא צריך לשחוט ב' סימנים שלמים, א"כ גם שיעור שהיי' יהי' כן, וצ"ע בזה). אולם ע' ברא"ש (ט') שדייק

הבהמה, דהיינו בתחלת שחיטת סימן השני, דאז צריך להיות בדיני שחיטה. וא"כ, כיון שפסק הסימן הראשון, אז כשהתחיל לשחוט סימן השני, זהו התחלת רוב שחיטת הבהמה, וא"כ בזה צריך להיות בה דיני שחיטה. ואף דודאי טריפה הוי, משום דסכ"ס לא נשחט סימן הראשון אלא נפסק, אבל עכ"ז יש כאן שחיטה, וא"כ יכול לטהרה מידי נבלה. וכל זה הוא סברת רבא, אבל אנן לא קיי"ל כן, אלא דנין על כל א' מהסימנים, דצריך להיות בכל א' מהסימנים דיני שחיטה במיעוט המשלים לרוב.

(ט) **ויש מהן נבלות- פרש"י**, כגון נקובת הוושט. וע' בבית הלוי (ב', כ"ד, א') שהביא שנח' הראשונים בזה, דאמנם הרמב"ם ס"ל כרש"י דנקובת הוושט הוי נבלה, אבל תוס' לעיל (ל:) והרא"ש ס"ל דנקובת הוושט אינו אלא טריפה. והביא מה שהק' האחרונים על רש"י והרמב"ם, מהכ"ת לומר כן, הרי כל הסוגיא לא הי' נתקשה אלא לענין פסיקת הגרגרת, אבל לענין נקובת הוושט, מהכ"ת לומר דלא כמו שסבר בהה"א, דהוי רק טריפה. ואף אם סברא הוא לומר כן, דבשניהם איתרע מקום השחיטה, וכמש"כ רש"י, אבל אין דרך רש"י לכתוב דבר זה מעצמו בלא שום רא"י. וכ' הביה"ל דמלשון רבא הוציא רש"י כן, דכ' דיש מהן נבלות לשון רבים, וע"כ דזה קאי על נקובת הוושט, דשייך להיות נבלה. והוסיף דלפיי"ז י"ל דלפי רש"י אין שום מח' הראשונים, דהרמב"ם ורש"י אמרו כן בדעת רבא בסוגיין, והרמב"ם פסק כרבא, אבל ר"ת והרא"ש פסקו כר' יוחנן דלא ס"ל כן, אלא דהוי טריפה, ונמצא דרק זה הוא המח', איך לפסוק לדינא, אבל בעצם הכל מודים, דלרבא הוי נקובת הוושט נבלה, ולר' יוחנן דתי' דמתני' דהתם קודם החזרה היתה, א"כ לדינא ודאי הוי נקובת הוושט טריפה.

(י) **לא אמר רשב"ל אלא בריאה, הואיל וחי ריאה תלוי בקנה, וכו'- ע' בראש יוסף דכ' דלפי ר"ל, אם הוציא הריאה קודם שישחט הוושט, מיד יהי מותר, דדי בסימן א', כמו עוף שדי בסימן א'. וע' במאירי (לג. ד"ה מאחר), שכ' שכיון דדין הריאה לאחר שחיטת הקנה הוי כמאן דמונחת בסל, א"כ**

ממילא אינה נטרפה בכך. ולכן ביאר, דשאלת הגמ' הוא אם אמרי' דפסול שהיי' הוא פסול דלא מצרפינן השחיטות, או אם הוי דין פסלות. וע"ז כ' רש"י, דאין שייך לומר דשאלת הגמ' במיעוט קמא, דבגרגרת ממ"נ כשרה, דלא גרע מחצי קנה פגום, ובוושט ממ"נ פסולה, דאפי' אם אמרי' שהוא חסרון בצירוף השחיטות, מ"מ בושט פסולה, לפי שמיעוט קמא בושט עושהו טריפה. אלא שאלת הגמ' במיעוט בתרא, דאם הוי חסרון בצירוף השחיטות, אז אי"צ למיעוט בתרא, וא"כ לא אכפ"ל בהא דאינו מצורף. אבל אם חלות פסלות הוא, א"כ אף מיעוט בתרא הוי חלק של השחיטה, וא"כ שפיר חל הפסול.

(ו) **ר"ע אומר טריפה- פי' הרש"ש**, דאף דלא שחט אלא סימן א', מ"מ כיון דהתורה עשה בה הכשר בשחיטת עוף, א"כ אמרי' דלענין טומאה גם בהמה טהורה, או משום שיש היקש מבהמה לעוף לענין טומאה, וא"כ כשם שעוף טהור ע"י שחיטת סימן א', כן בהמה טהורה ע"י שחיטת סימן א' בלבד. אבל אם פסקו או החלידו שניהם, ודאי בזה אף ר"ע מודה דנבלה הוא.

(ז) **ורמיניהו, אלו טריפות בבהמה, וכו'- הק' תוס', נהי דנבלה הוי, הרי לא פקע מיני' איסור טריפות, וחייב אף משום טריפות, וא"כ מאי מק' הגמ', ותי' דאם הי' נבלה, הול"ל ואלו נבלות, דזהו עיקר האיסור. והק' רעק"א, למה הי' פשוט כ"כ לתוס' דאף אם טריפה הוא, דהנבלות ג"כ חל, הרי אין איסור חל על איסור, ואם טריפה היא, לכאו' לא יחול בה איסור נבלה, והניח בצ"ע. וע' באחיעזר (ב', ו', ה'), דכ' ליישב דשאני איסורי נבלה וטריפה, דמין איסור א' הם, וטריפה אתחלתא דנבלה, ובזה שפיר אמרי' דאיסור חל על איסור.**

(ח) **אמר רבא ל"ק, כאן ששחט ולבסוף פסק, כאן שפסק ולבסוף שחט- פי' האמרי משה (ב', כ"ז) סברת רבא, דכמו דחזינן למאן דמכשיר הגרים שלישי ושחט שלישי משום דס"ל דהדין שחיטה נאמר רק על מיעוט המשלים לרוב, ה"ה י"ל דרבא דן השני סימנים ביחד, דהיינו דבעינן בשעה שנפיק רוב חיות**

י"א שאפי' בא א' והוציאה לגמרי קודם שישחט הוושט, כשירה. אולם כ' המאירי שזה אינו כלום, דלא אמרו אלא לענין נקיבה, שאינה נטרפת בכך, אבל כל שנטלה, הרי היא מתה קודם שחיטה, וודאי הוי מתה קודם שחיטה, ונבלה היא. וע"ע בחזון איש (יו"ד ג', י"ט), שכ' דודאי הריאה אסורה עד גמר שחיטה, ומה דשחיטת הושט יכול להתירה אף דעכשיו הוי כמאן דמנחא בדיקולא, היינו משום דמעורה במקצת אל גוף הבהמה, וא"כ סגי בזה שיתיר שחיטת הוושט את הריאה.

יא) ניקבו בני מעיים בין סימן לסימן מהו, וכו'- ע' באתון דאורייתא (ט"ז), שהעיר דלכאו' בפשטות מבינים דשחיטת טריפה הוי ממש שחיטה רגילה, רק שיש איסור מצד אחר, מצד שהוא טריפה. אבל משמע מהסוגיא דכאן דאינו כן, אלא דשחיטת טריפה לא הוי שחיטה להתיר כלל, רק שחיטה לטהר, וא"כ שפיר מצדדים דאין יכול להצטרף אם שחיטה רגילה.